

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ È È **Κ.Λ.Π.**

κατά της ΕΛΛΑΔΟΣ

(Προσφυγή υπ' αριθ. 73840/01)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

13 Νοεμβρίου 2003

*Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική
υπό τις οριζόμενες στο άρθρο 44 § 2 της Συμβάσεως προϋποθέσεις.*

Ενδέχεται να τύχει βελτιώσεων ως προς τη μορφή.

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ, 13-11-03

[υπογραφή]

/ S. NIELSEN /

Αναπληρωτής Γραμματέας του Τμήματος

Στην υπόθεση È È **κ.λ.π. κατά της Ελλάδος,**

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (πρώτο τμήμα),
συγκροτηθέν από τμήμα απαρτιζόμενο από τους δικαστές:

P.LORENZEN, Πρόεδρο,

Κ.Λ. ΡΟΖΑΚΗ,

G. BONELLO,

F. TULKENS,

N. VAJÍĆ,

E. STEINER,

Κ. ΗΑΪΪΕΒ,

και από τον S. NIELSEN, *Αναπληρωτή Γραμματέα του Τμήματος*.

Αφού διασκέφτηκε σε συμβούλιο στις 23 Οκτωβρίου 2003.

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία υιοθετήθηκε κατά την ως άνω ημερομηνία:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση εισήχθη δυνάμει της (υπ' αριθ. 73840/01) προσφυγής, την οποία κατέθεσαν κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας πέντε Έλληνες υπήκοοι, ήτοι οι È Ě Ā

(«οι προσφεύγουσες»), οι οποίοι προσέφυγαν ενώπιον του Δικαστηρίου στις 7 Σεπτεμβρίου 2001 δυνάμει του άρθρου 34 της Συμβάσεως για την Προάσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Οι προσφεύγοντες εκπροσωπούνται ενώπιον του Δικαστηρίου από τον Δικηγόρο Αθηνών Ν. Αναγνωστόπουλο. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους εξουσιοδοτημένους εκπροσώπους του πληρεξουσίου της, Μ. Απέσσο, Σύμβουλο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και Β. Πελέκου, Δικαστική Αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Στις 29 Αυγούστου 2002, το πρώτο τμήμα απέρριψε εν μέρει την προσφυγή και απεφάσισε να φέρει σε γνώση της Κυβερνήσεως την αίτηση περί της διαρκείας της διαδικασίας. Δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 29 § 3, απεφάσισε ότι θα εξετάζονταν συγχρόνως το παραδεκτό και το βάσιμο της υποθέσεως.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

4. Οι προσφεύγοντες γεννήθηκαν αντιστοίχως το 1931, 1930, 1935, 1932 και 1930. Είναι απόστρατοι και δικαιούχοι στρατιωτικής συντάξεως.

5. Το Π.Δ. 1041/1979 προέβλεπε νέα μισθολογική κλίμακα και στρατιωτικές συντάξεις. Εξ άλλου, το 1989, οι Υπουργοί Εθνικής Αμύνης και Οικονομικών επέτρεψαν τη χορήγηση, από 1^{ης} Ιανουαρίου 1990, επιδόματος ευδόκιμης παραμονής στους συνταγματάρχες και στους ανωτέρους τους. Το επίδομα αυτό ορίσθηκε σε 10% του βασικού μισθού. Το Ελληνικό Κοινοβούλιο επικύρωσε στη συνέχεια την εν λόγω υπουργική απόφαση (Νόμος 1881/1990).

6. Εν συνεχεία, στις 22 Ιουνίου 1995, το Ελληνικό Κοινοβούλιο υιοθέτησε τον Νόμο 2320/1995 ο οποίος απέκλειε το εν λόγω επίδομα από τον υπολογισμό της συντάξεως όσων είχαν αποστρατευτεί πριν από την 1^η Ιανουαρίου 1990. Ο νόμος αυτός κυρώθηκε στη συνέχεια από τον Νόμο 2512/1997 της 27^{ης} Ιουνίου 1997.

7. Στις 6 Οκτωβρίου 1995, παρά τον νέο αυτόν νόμο, οι προσφεύγοντες, οι οποίοι είχαν αποστρατευθεί πριν από την 1^η Ιανουαρίου 1990, κατέθεσαν στη 44^η Διεύθυνση του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους αιτήσεις με τις οποίες ζητούσαν να αυξηθεί το ποσό των συντάξεών τους συμφώνως προς τις διατάξεις των προαναφερομένων κειμένων. Οι αιτήσεις αυτές απερρίφθησαν με αποφάσεις οι οποίες εκδόθηκαν στις 28 Μαρτίου, 2 και 4 Απριλίου 1996.

8. Στις 27 και 31 Μαΐου 1996, οι προσφεύγοντες προσέβαλαν τις αποφάσεις της 44^{ης} Διευθύνσεως του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, ενώπιον του Δευτέρου Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

9. Στις 20 Μαΐου 1999, το Δεύτερο Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου απέρριψε τις προσφυγές ως αβάσιμες (αποφάσεις 810/1999, 827/1999, 834/1999, 831/1999 και 835/1999).

10. Στις 22 και 25 Νοεμβρίου 1999, οι προσφεύγοντες κατέθεσαν αίτηση αναιρέσεως.

11. Στις 21 Φεβρουαρίου 2001, η Ολομέλεια του Ελεγκτικού Συνεδρίου απέρριψε τις αιτήσεις των προσφευγόντων ως αβάσιμες (αποφάσεις 213/2001, 214/2001, 216/2001, 217/2001 και 218/2001).

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

I. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΓΓΕΛΛΟΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

12. Οι προσφεύγοντες ισχυρίζονται ότι η διάρκεια της διαδικασίας δεν υπήρξε σύμφωνη προς την αρχή της «ευλόγου προθεσμίας», όπως προβλέπεται από το άρθρο 6 § 1 της Συμβάσεως, το οποίο ορίζει τα εξής:

«Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσή του δικαστεί (...) εντός λογικής προθεσμίας από (...) δικαστήριο (...) το οποίο θα αποφασίσει (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...)»

A. Περί του παραδεκτού

13. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη υπό την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Συμβάσεως. Το Δικαστήριο επισημαίνει εξ άλλου ότι δεν προσκρούει σε κανέναν άλλο λόγο απαραδέκτου. Πρέπει επομένως να γίνει δεκτή.

B. Επί της ουσίας

14. Το χρονικό διάστημα το οποίο πρέπει να ληφθεί υπόψη, έχει αφετηρία την 6^η Οκτωβρίου 1995, και έληξε στις 21 Φεβρουαρίου 2001. Διήρκεσε επομένως πέντε έτη, τέσσερις μήνες και δεκαπέντε ημέρες για τρεις βαθμούς δικαιοδοσίας.

15. Η Κυβέρνηση αναφέρεται στον φόρτο εργασίας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ο οποίος οφείλεται στον αριθμό των παρομοίων αγωγών, τις οποίες κατέθεσαν πολλοί απόστρατοι.

16. Οι προσφεύγοντες δηλώνουν ότι η υπόθεσή τους δεν ήταν πολύπλοκη και ότι για τις καθυστερήσεις ευθύνεται αποκλειστικά η κακή οργάνωση των εσωτερικών δικαστηρίων.

17. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας μιας διαδικασίας εκτιμάται βάσει των ιδιαίτερων περιστάσεων της υποθέσεως και των κριτηρίων τα οποία έχει θεσπίσει η νομολογία του, όπως, ειδικότερα, η πολυπλοκότητα της υποθέσεως, η συμπεριφορά των προσφευγόντων και η συμπεριφορά των αρμοδίων αρχών, ως και η σημασία της διαφοράς όσον αφορά τους ενδιαφερόμενους (βλ., μεταξύ πολλών άλλων, *Frydlender κατά της Γαλλίας* [GC], n° 30979/96, § 43, CEDH 2000-VII).

18. Το Δικαστήριο εκτιμά ότι η υπόθεση δεν παρουσίαζε ιδιαίτερη δυσκολία και ότι η συμπεριφορά των προσφευγόντων ήταν η αρμόζουσα. Επισημαίνει ότι σημειώθηκε ένα μεγάλο χρονικό διάστημα κατά το οποίο η υπόθεση, της οποίας είχε επιληφθεί το Δεύτερο Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου, περιήλθε σε λανθάνουσα κατάσταση (από 27 Μαΐου 1996 έως 20 Μαΐου 1999), περί του οποίου η Κυβέρνηση ουδεμία εξήγηση παρέχει.

19. Τα στοιχεία αυτά αρκούν στο Δικαστήριο για να συμπεράνει ότι η υπόθεση των προσφευγόντων δεν δικάστηκε εντός ευλόγου προθεσμίας. Ως εκ τούτου, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Συμβάσεως.

II. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

20. Το άρθρο 41 της Συμβάσεως ορίζει ότι:

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Συμβάσεως ή των Πρωτοκόλλων αυτής, και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους δεν επιτρέπει ειμή την ατελή επανόρθωση των συνεπειών της παραβιάσεως αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εν ανάγκη, στο αδικηθέν μέρος δικαία ικανοποίηση.»

A. Ζημία

21. Οι προσφεύγοντες ζητούν 2 935 ευρώ ο καθένας για τη μεγάλη στενοχώρια και το άγχος που τους προξένησε η υπερβολική διάρκεια της διαδικασίας.

22. Η Κυβέρνηση εκτιμά ότι τυχόν διαπίστωση παραβίασεως θα συνιστούσε αφ' εαυτής επαρκή δικαία ικανοποίηση.

23. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι οι προσφεύγοντες υπέστησαν ηθική βλάβη την οποία δεν επανορθώνει επαρκώς η διαπίστωση παραβίασεως της Συμβάσεως. Λαμβανομένης υπόψη της σχετικής νομολογίας του και αποφαινόμενο κατά δικαία κρίση, όπως ορίζει το άρθρο 41 της Συμβάσεως, αποφασίζει να επιδικάσει στον καθένα από τους προσφεύγοντες 1 500 ευρώ για τον λόγο αυτόν.

B. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

24. Οι προσφεύγοντες ζητούν επίσης 1 320,62 ευρώ ο καθένας για τα έξοδα και τη δικαστική δαπάνη τους ενώπιον των εσωτερικών δικαστηρίων και 1 467,35 ευρώ ο καθένας για τα έξοδα και τη δικαστική δαπάνη τους ενώπιον του Δικαστηρίου. Δεν προσκομίζουν αποδείξεις δικηγορικής αμοιβής.

25. Η Κυβέρνηση δηλώνει ότι, λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι οι πέντε προσφεύγοντες υπέβαλαν μια μόνη προσφυγή και εκπροσωπήθηκαν από τον ίδιο δικηγόρο, το αιτούμενο ποσό είναι υπερβολικό.

26. Είναι αληθές ότι δύνανται να επιστρέφονται μόνο τα έξοδα τα οποία υποχρεωτικώς πραγματοποιήθηκαν ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων για να επανορθωθεί η παραβίαση της Συμβάσεως, την οποία διαπίστωσε το Δικαστήριο. Όμως, είναι εξίσου αληθές ότι στις υποθέσεις οι οποίες αφορούν τη διάρκεια της διαδικασίας, η παράταση της εξετάσεως υποθέσεως πέραν της «ευλόγου προθεσμίας» συνεπάγεται αύξηση των εξόδων τα οποία

βαρύνουν τον προσφεύγοντα (βλ., μεταξύ πολλών άλλων, *Αναγνωστόπουλος κ.λ.π. κατά της Ελλάδος*, n^ο 39374/98, § 36, CEDH 2000-XI). Εντούτοις, επειδή οι προσφεύγοντες δεν προσκομίζουν παραστατικά, το Δικαστήριο απορρίπτει την αξίωσή τους αυτή.

27. Όσον αφορά τα έξοδα τα οποία πραγματοποίησαν οι προσφεύγοντες ενώπιον του Δικαστηρίου, το τελευταίο σημειώνει ότι οι προσφεύγοντες, οι οποίοι εκπροσωπήθηκαν από δικηγόρο, δεν έτυχαν του ευεργετήματος της δικαστικής αρωγής. Πρέπει, επομένως, να επιδικασθεί στον καθένα από αυτούς το ποσό των 500 ευρώ για τον λόγο αυτόν.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

28. Το Δικαστήριο κρίνει ότι αρμόζει να υπολογισθεί το ποσοστό των τόκων υπερημερίας βάσει του επιτοκίου διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τραπέζης, προσαυξανόμενο κατά 3%.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΩΣ,

1. *Κάνει δεκτή* την υπόλοιπη προσφυγή.
2. *Κρίνει* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Συμβάσεως.
3. *Κρίνει* ότι

α) πρέπει το εναγόμενο Κράτος να καταβάλει στον καθένα από τους προσφεύγοντες, εντός τριών μηνών από της ημερομηνίας κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί οριστική συμφώνως προς το άρθρο 44 § 2 της Συμβάσεως, 1 500 ευρώ (χίλια πεντακόσια ευρώ) για ηθική βλάβη, ως και 500 ευρώ (500 ευρώ) για έξοδα και δικαστική δαπάνη, ως και οποιοδήποτε άλλο ποσό ήθελε οφείλεται για φόρο επί του τελευταίου ποσού,

β) από της εκπνοής της εν λόγω προθεσμίας και μέχρι της καταβολής, τα ποσά αυτά θα προσαυξάνονται με απλό τόκο ίσο προς το ισχύον κατά την

περίοδο εκείνη επιτόκιο διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τραπέζης, προσαυξημένο κατά 3%.

4. *Απορρίπτει* το αίτημα περί δικαίας ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στη Γαλλική, εν συνεχεία κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 13 Νοεμβρίου 2003 κατ' εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του Κανονισμού.

[υπογραφή]

/ Søren NIELSEN /

Αναπληρωτής Γραμματέας

[υπογραφή]

/ Peer LORENZEN /

Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση από το συνημμένο υπηρεσιακό έγγραφο στη Γαλλική γλώσσα.

Η ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΡΙΑ

ΜΑΡΙΑ Π. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ